

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállal kötelességet.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, június 15.

Szabadság és erőszak

Érdekes nyilatkozatot tett Éder Ödön kassai ujonnan megválasztott polgármester a maga inaugurális beszédében. Azt mondja egyebek között: »Magyarország nagy átalakulások előestéjén áll. Új elemek törnek előre, melyek követelik, hogy az állam vezetésében részt vegyenek. Ez a kulturának természetes következménye s e követelések elől elzárkózni nem lehet. E kérdésnek szerencsés megoldásától függ az állam nemzeti jellegének megővése. Arról az álomról, hogy a nemzeti-ségeket megmagyarosítjuk, le kell mondanunk. Avagy nem látjuk, hogy ez a nagyobb európai népeknél sem sikerül?«

A hivatalos Magyarország soha sem állt azon az állásponton, hogy a nem magyar ajkú népeket e hazában nyelvben magyarokká tegye. A mit az ezeréves alkotmány céloz, ami mindenkor legfőbb óhaj és törekvés volt minálunk, amit mint a hazafias érzés lényegét valunk, az nem más, mint a — benső összeolvadás, vagyis a politikai nemzet-hez való tartozás tudatából folyó szolidaritás teljes átérzése.

Ha bármely nyelvű polgár tudja azt, hogy ő a politikai magyar nemzet egyenjogú tagja, s ennél fogva arra törekszik, hogy ez a nemzet, amelytől minden jót élvez továbbra is fennmaradjon és fejlődjék, föltétlenül átérzi a többi polgárokkal való szolidaris munka szükségét s eszerint jár el, — az a polgár hazafias magyar érzelmű polgár s joga van mind ahoz, amit az alkotmányos törvények számára biztosítanak.

Ha Éder Ödön a magyarosításnak ezt az alakját tartja lehetetlennek, akkor nagyon sajnáljuk őt is és mindazokat, akik megtapsolják. Mert a benső hazafias érzésre való törekvésről lemondani annyi volna, mint lehetlenné tenni minden országot, minden nemzetet. Az a magyarosítás azonban, amelyről Éder beszélt ma már tényleg feladott álláspont még a sajtó nagyrészében is, pedig még csak tíz év előtt is alig volt magyar lap, mely ne hirdette volna, hogy az ország nyelvi egysége nélkül a magyar nemzeti állam fenn nem maradhat. — Ma már

alig van magyar politikus, aki hinné, hogy az összes polgárok anyanyelvének magyarrá tétele lehetséges volna bármikor.

És különös, hogy ez a hit éppen most kezd mind általánosabbá válni, mikor a magyar elem hatalmának és egységének tetőpontján áll, mikor a népisiskolákban vaskézzel viszik keresztül a magyar nyelv tanításának eredményessé tételét! A magyar elől nincs elzárva semmi. Azt teheti, amit akar. Két hét alatt elszedheti az összes felekezeti és nem magyar nyelven is tanító iskolákat. Hozhat a magyar nyelv terjesztésére még szigorubb törvényeket is. Tönkre teheti a nemzetiségi összes gazdasági és kulturális intézményeit és a legkeményebb erőszak alkalmazásához is kezében van minden eszköz. Sőt tovább megyünk. A nemzetiségi polgárok között gyökeret vert a foederalizmus politikájának örült fanatizmusa, amely külön nemzetiségi területeket akar magának autonómiával berendezve. Ennek az iránynak a sajtója a fanatizmus hevével gyűlöli mindent, ami magyar. Kicsinylik, lenézik, becsmérlik a magyar nemzetet s annak politikája ellen a lét és nem lét kérdésében előforduló harcok hevességével küzdenek, bántva, sértve, rágalmozva napnap után. Akik a nemzetiségek közül ez elien fanatizmus ellen mernek felszólalni, azokat erkölcsileg lejáratják, lehetlenné teszik, — kivégezik. Mindezt a magyarság tudja, látja, nézi, természetesen ökölbe szoritott kézzel és annak dacára, hogy az ily eljárás kihívja a sovinizmus és fajgyűlölet minden hevességét, megáll és azt mondja itt tovább előre haladni lehetetlen.

Mi ez? Bizalmatlanság-e a magyar nemzet saját erőiben, avagy félnék meghunyászkodás a vak lárma előtt?

Sem az egyik, sem a másik.

A magyar lélek természetes megnyilatkozása, a magyar nemzeti érzés romlatlanságának eleven bizonyítéka.

Miért?

A magyar nemzet jól tudja, hogy nyelvi tekintetben mily óriási haladást tett. Ismeri ennek a haladásnak kipróbált eszközeit, de tudja azt is, hogy végletekig vinni ez eszközöket oly reakciót kelt a ma már öntudatos nemzeti elemek között, amelyet el nem viselhetünk kár

nélkül, annál is inkább, mert éppen Magyarország ezeréves története bizonyítja, hogy a hazafias nemzeti érzés mincs a magyarnyelv kizárólagosságához kötve. Nincs hát ok bizalmatlankodásra, de óvakodnunk kell a végletektől.

Ami pedig a nemzetiségi tuzók vak lármaját illeti, teljesen tisztán áll az egész magyarság előtt, hogy ennek a terrorizmusnak csak muló jellege van. Minél izoláltabb valamely politikai irány, annál vakmerőbb, kihívóbb és szűkebb látókörű. Ha a nemzetiségi sajtó Magyarországon teljesen higgadt, komoly és tárgyilagosságával szolgálna a federalizmus elveit, az az állam magyar nemzeti jellegére sokkal nagyobb veszedelem volna, mint a szélhámoskodás, melyet frazzsologákkal üznek! A veszedelmek nem jut ideje gondolkodni s így a polgárság gondolkodó lömegében, amelynek kezében pedig az állam sorsa van, jelentékeny bajt nem csinálhatnak. Ha tehát a magyar közvélemény a magyarosítás hitéből kiábrándult, annak nem a nemzetiségi sajtótól és politikai mozgalmaktól való félelem az oka.

A magyar lélek mindig szabadság után törekedett s azt akarta, hogy az államegységhez való ragaszkodás érzésének is az a tudat legyen alapja, hogy ez az ország — szabad hazá, ahol szabadság és rend uralkodik. Ezért engedett a magyarság a nemzetiségeknek is teljesen szabad kezet nyelvük, kulturájuk, vallásuk és vagyonok fenntartására. Hogy a nemzetgazdasági viszonyaik mostohasága okozta, de nem a magyar nemzet. Magyarországon született a román kultúra, itt született a szerb irodalmi megújulás, sőt a szomszéd független Románia is innét importálta kulturáját. Amíg tehát román és szerb bátran és vitézül harcol a magyar vörös, fehér, zöld lobogó alatt, addig joga van mindahhoz, amit szabad hazában élvezni lehet. Igenis romlatlan és hamisítatlan ragaszkodást követel a nemzet minden egyes fiától a polgárok átérzett szolidaritásához.

Ha azonban a magyar szabadsággal általában visszaélnének egyesek vagy közületek, ha külállamok polgárságával vállalnának politikai szolidaritást és mint állambontó elemek lehetlenné tennének minden jogfejlődést és ezredéves politikai

A hatóságilag díjmentesen engedélyezett **VÉGELADÁS** még mindig tart:

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházában

hol az összes cikkekben raktáron levő óriási készlet minden elfogadható árban lesz kiárustva.

Elsőrangú mütermekben ugy

angol kosztümök, mint francia

ruhák **rendkívül olcsó**

árban elvállaltatnak.

egységet megtagadna a szláv világuralom eszméjének akarnának szolgálatokat tenni, nagyon természetes, hogy sem a nemzet sem a kormány nem törődne többé Éder Ödönnel, hanem magyarosítanak irgalom nélkül és igenis sikerülne.

Hogy a magyarság nem fogadta el a pózeni példát, — annak oka nem a sikerben való kételkedés volt, hanem a nemzet szabadságszeretetét s az ezeréves alkotmány szelleméhez való nemzeti ragaszkodása.

Annál is inkább maradhatott ehhez hű a magyarság, mert a legujabb időkig a nemzetiségiek gondolkodó elemü, akiknek kezében kulturájuk és tőkéjük összefut, teljesen a magyar nemzettel való politikai szolidaritás alapján állottak s ma is csekély kivétellel állanak. Az a szervezkedés pedig, mely a szélső irányok ellen közöttük kelőben van, elég biztató jelenség arra, hogy a magyarság a maga nemzeti jellegének megóvására még igen igen hosszú ideig nem lesz kénytelen erőszakos eszközökhöz nyulni.

Adja Isten, hogy ne kelljen soha!

Gedeon.

Wekerle Bécsben. Bécsből táviratozzák: Dr Wekerle Sándor miniszterelnök, aki titkára, dr *Bárczy István* kíséretében vasárnap reggel Bécsbe érkezett, az első délelőtti órákat állami ügyek elintézésével a bankgassei magyar minisztériumban töltötte, a hol többek között meghallgatta a jelenleg Bécsben idős Schreiber Viktornak, a magyar pénzügyminisztérium miniszteri tanácsosának jelentését, majd pedig a király főudvarmesterének, Montenuovo Alfréd hercegnek látogatását fogadta. A miniszterelnök háromnegyed 11 órakor Schönbrunnba hajtatott, a hol a király 12 órakor hosszabb különkihallgatás után, melyen folyó ügyekről tett jelentést, látogatást tett báró Beck osztrák mi-

niszterelnöknél Hietzingen, majd pedig tanácskozást folytatott lovag Korytowski osztrák pénzügyminiszterrel, valamint a külügyminisztérium palotájában báró Aehrenthal közös külügyminiszterrel. Esti 6 órakor a miniszterelnök résztvett a Bécsben idős egyiptomi kedive tiszteletré adott udvari ebéden, az éjjeli vonattal pedig visszatért Budapestre.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 15.

Elnök: *Fusth Gyula*.

A mai ülés tíz órakor kezdődik.

Wekerle Sándor miniszterelnök betérjesati a munkaházak építéséről szóló törvényjavaslatot. (Helyeslés.)

Ezután harmadszori olvasásban elfogadják, az állami vasgyárak tüzelőanyag és vasáru-szükségleteinek fedezéséről, a vác—budapest—gödöllői villamosvasut engedélyezéséről és a rudolfsgrádi ármentesítő társulatnak nyújtandó segélyről szóló törvényjavaslatot.

A törvényjavaslatokat áttették a főrendiházhoz.

Ezután folytatják

az ingyenes népoktatásról

szóló törvényjavaslat tárgyalását.

P. Ábrahám Dezső örömmel fogadja el a javaslatot. Ezzel megint egy nagy lépést tettünk előre, a kulturnemzetek sorában.

Lindner Gusztáv nem fogadja el a törvényjavaslatot. Az iskolafentartó felekezetek érdekeit is sérti ez a javaslat. Szól azután arról, hogy a tanítók továbbművelésére az államnak nagyobb gondot kell fordítania.

Gróf Dessewffy Emil a javaslatban garanciát lát arra nézve, hogy az általános műveltség növeltesse. Az ingyenes népoktatást tartja a leghatásosabb kultureszköznek.

Greskovits Vilmos: Neki az a meggyőződése, hogy az iskolakötelesek nagy része nem a tandíj miatt nem járt iskolába, mert hisz a tandíj fizetés eddig sem volt kötelező a népiskolákban, ha nem jártak iskolába a szegény nép gyermekei, mert a tankönyvek, irkák költéségeit nem tudták fedezni.

A szászokra vonatkozólag mondja: Ha Magyarország nem akarja elveszteni Erdélyt, akkor az ő nyelvüket a német nyelvet mint egy éket a románsággal szemben meg kell erősíteni.

Giasswein Sándor: A demokrácia szempontjából üdvözlő a javaslatot. Szociális nemzeti és egyéni szempontból foglalkozunk a javaslattal. Látjuk, hogy szerte Európában az állami oktatás erre érvényesül. Éppen a leghaladottabb népek tértek át az állam oktatásra, evvel a kérdéssel tehát nekünk is foglalkoznunk kell. A nemzetiségieknek nem szabadna annyira elzárkózni a magyar nyelv elől. Irországban nagyon szépen megtanulják az ir gyerekek az angol nyelvet is.

Az iskolai oktatásba ethikai tartalmat kell önteni. (Ugy van.) Nem látja be miért kelljen félni ettől a nemes reform alkotástól. Törekedjünk arra, hogy az entente cordiel a felekezeti és állami iskolák közt fentartassék és akkor a javaslatnak csak áldásait fogjuk érezni. A javaslatot elfogadják.

Goldis László: A görög keleti egyház eddig sem szedett tandíjat és a javaslat azon felekezeteket, amelyek most be fogják szüntetni tandíj szedését jutalmat fognak kapni s így az előbbieket megrövidülnek. Ez nem méltányos.

Lechner Adolf hive az ingyenes állami népoktatásnak.

Bosóky Arpád kijelenti, hogy a hazafiatlan iskoláknál a tandíj elengedés csak jutalom. Nem fogadja el a javaslatot.

Az ülésnek 2 órakor lett vége.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Egy fiatal leány naplójából.

Irta: *Klammer Margit*.

Május 5-én.

Ma esik az eső és nem lehet a szabadba mennem; pedig tegnap, a hogy ide érkeztem, annak örültem a legjobban, hogy korán reggel a gyönyörű parkban fogok sétálhatni. Kisérőm rosszul érzi magát és ma a szobában marad. Nekem nagyon kellemetlen egyedül lennem itt az idegen helyen. Végigsétáltam a csukott verendán, mely legalább 100 méter hosszú s mivel a sétáló közönség beszélgetése s feszelen jókedve zavart, bementem az olvasóterembe és elővettem *Karthaust*, az én kedvenc könyvemét és annyira elmerültem benne, hogy észre sem vettem, hogy az eső elállt. A nap áttört a fellegeken és bearanyozta fényével a park bokrait, fáit, és nekem úgy fáj a szívem, hogy nem szabad kimennem, mert beteg vagyok, vigyáznom kell magamra, nedves a talaj. Az orvosom tanácsát szigorúan be kell tartanom, ha 7—8 hét alatt ki akarok gyógyulni a sápkórból. Ugy szeretnék egészséges lenni! Milyen

jól érezhetném magam itt, ezen a gyönyörű helyen! Mert Lipik fürdővel szépségben kevés hely versenyezhet. A levegője olyan illatos volt tegnap, ahogy a vonatról a szállóig jöttünk, a növényzete csodálatosan dus és változatos. A szállóban is olyan barátságosak a szobák! Nagyon meglepett a fürdőház. A kádak fehér márványból vannak, és minden csillog a tisztaságtól.

De ebédhez szólítanak, fel kell mennem.

Május 7.

A kísérem még mindig rosszul érzi magát. Közvényes lábai annyira fáznak, hogy nincs kedve semmihez. Csak engem küldözget egyre, hogy szívjam magamba helyette is ezt a tölséges levegőt, legalább én gyógyuljak meg.

Ma délután hangverseny lesz, én nagyon örülök ennek, úgy szeretem a zenét!

Május 8.

Kezelő orvosom, látva, hogy annyira egyedül vagyok, ma többeket be mutatott nekem akikkel azután én is elmentem horgászni. Nem is sejtettem eddig, hogy ez olyan kedves szórakozás, és mivel a patak nincs messzire, magam is elsétálok oda máskor is. Most ha-

tan voltunk összesen. A társaság jókedve nagyon kellemes hatással volt reám, mert én betegségemből kifolyólag, bizony gyakran vagyok roszkedvű és ideges, ennek köszönhetem a kellemetlen incidenst, mely egy percre megakasztotta mulatságunkat. Ugyanis az én horgomra akadt először egy piciny halacska, s én, a mint a horgot kirántottam s láttam azon a vergődő kis állatkát, nem tudom, hogyan, miért, de sirva fakadtam. En a 15 éves nagy leány! A többiek nagyon megijedtek, mert azt hitték, hogy valami baj történt én pedig nagyon szégyeltem magam.

Május 11.

Olyan jó a kedvem ma! Öröm hallgatni a madárcsicsergést. Itt Lipiken mindenki enyhet talál a bajára.

A vendégek egyre-másra érkeznek, minden nap többen vagyunk. Napról-napra jobb a kedvük, az étvágyuk, jobban néznek ki, s a mi a fő, kevesebbet beszélnek a betegségükről, a mi annyit jelent, hogy a fájdalmaik ritkulnak és elfelejtik a betegségüket.

Május 15.

Mára egy kisebbszabású táncmulatság van tervezve. Én is elmegyek, de, csak nézök,

**Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.**

Az ideai bérmaörut

Fetser Antal segédpüspök ez évre tervezett bérmaörutja Szertháromság vasárnapján véget Kissebb-nagyobb megszakítással két hetet ölelt fel az a pünkösdi ünnepeket megelőző és követő időszakból. Az egyházmegye egyik legnépesebb hitközsége, *Endröd* volt az első, ahová Gyoma vasuti állomásról *Fantyk* Mihály gyomai szolgabíró, harminchat tagból álló lovas bandérium — Kalmár Bálint vezetése alatt — képezték a püspök kíséretét. Vasárnap a fiúk, hétfén a lányok vették fel, összesen 2555-en a bérmaörut szentségét.

Gyomán a templom bejáratánál Rohoska Mihály szolgabíró köszöntötte a bérmaörut érkezett püspököt, ki az ünnepélyes bevonulás után az irgalmas nénék vezetése alatt álló árvaházat látogatta meg. Másnap 156 jelentkezőnek szolgáltatta ki a bérmaörut.

Mezőberényben *Popovits* Silveszter, a békési járás szolgabírája fogadta a püspököt, aki *Fejérváry* Celestina vendégszerető házában szállott meg. Itt a bérmaörut a főoltár szentelésének épülete szertartása előzte meg, majd 107-en részesültek a bérmaörut szentségében.

A bérmaörut segédpüspök fogadtatása legnagyobb fényvel történt *Békésen*, hol 68 lovas a város közönsége tömött sorokban vonult ki a püspök elé. A templomban végzett rövid ajtótosszág után *Döry* Pál főispánt és *Ambrus* Sándor alispánt *Venckheim* Géza grófot fogadta a püspök, kik Gyuláról kocsin hajtottak ki a bérmaörut helyére. Következő napon a templom zsúfolásig telt meg hívekkel, kik közül 507-en bérmaörutáltak.

A bérmaörut befejeztével iskolák, a plébánia vizsgálása s ebéd következett, majd *Gerlán* *Wenckheim* Géza és *Széchényi* László grófok, *Gyalán* a vármegye főispánjának és alispánjának meglátogatása után vasuton székhelyére tért haza a püspök.

Pünkösöd másodnapján Biharpüspökibe Nagy

nekem nem szabad táncolnom, az orvos megtiltotta és azt mondta, ha fájni fog a szívem, ne is menjek el. Mindegy, én látni akarom legalább, hogy a többiek hogyan mulatnak, ha fáj is a szívem.

Május 20.

Istenem! már 5 napja nem irtam. Pedig a sikerült táncstéről sok mindenféle lejegyzésem volna, de majd helyet hagyok a leírására, s ha időm lesz, hozzáírom. Most a zeneterembe sietek. Egy kirándulást tervezünk, a melyre én is elmehetek, megengedte az orvos. Tehát elme gyünk *Pakróczra* erre festői a helyre!

Május 23.

Milyen hanyagul vezetem ezt a naplót, szinte szégyelem. De igazán nincs időm írni! A délelőttől sok időt elvesz a saját kurám, ha marad egy kis időm a tenniszpályát nézem, játszom még nem szabad, de talán nemsokára én is résztvehetek e játékokban. A délután meg hihetetlen rövid, mert a zenét is akarom hallgatni, (olyan gyönyörű darabokat játszik!) célbalőni is rendkívül szeretek, és itt módomban van, miért ne tenném!

Május 24.

Ma nagyon sok új vendég érkezett, köztük két igen csinos, kedves leány, ezekkel mindjárt megismerkedtem, s vacsora után már sétálok is veük ma a parkban.

Június 1.

Majdnem egy hónapja vagyunk itt, és én már is érzem, hogy az itteni tartózkodás mi-

Márton központi főszolgabíró társaságában hajtatott ki é segédpüspök. A község főbírája a határon rövid szavakkal üdvözölte a bérmaörut utját folytató főpapot. Itt 56 bérmaörutóra esdette le a Szentlélek megerősítő kegyelmét.

Töttelekre vezető útjában *Kelemen* József, a szalárdi járás főszolgabírája, a környékbeli birtokos *Bartos*-család tagjai társaságában várták a püspököt, aki meleg szavakkal köszönte a hazaszeretben egységes szívek örömteljes fogadását. Az ifju nemzedék 158 tagját avatta itt fel a püspök *Krisztus* bajnokaiá.

F. hó 14-én vasárnap *Mezőkeresztes* közelében a járás főszolgabírája, *Cziffra* Kálmán sietett a püspök elé, hogy tiszteletének, ragaszkodásának kifejezést adjon. Szentmise és lelkesítő szentbeszéd után 66 katolikus részesült a bérmaörut szentségében.

Az új kórház ügye.

Az állandó választmány javaslata.

A kórház kitélepitési ügye, mely eddig oly rohamos lépésekkel haladt előre, tegnap egyszerre megfenekelt. Mint előre látható volt, a *Diósi*-féle szöveget nem fogják mindnyájan elfogadni és emiatt nagy viták lesznek. A viták már a tegnapi választmányi ülésen megkezdődtek és ezen kimondották, hogy nemcsak a *Diósi*-féle szöveget veszik kombinációba, hanem az elme kórházzal kapcsolatos más szöveget is.

A kórházi választmány üléséről, mely igen érdekes vitákban bővelkedett, a következőket adjuk:

Miskolczy Ferenc dr alispán elnöklete alatt 11 órakor vette kezdetét az ülés. Az előadó után dr *Fráter* Imre igazgató főorvos a *Diósi*-féle szöveget előnyeiről szól s részletesen kifejti, hogy ezt maga a belügyminiszter is akarja. A *Hoványi*-féle szövegről szólva azt ellenzi, mert ott mindössze csak hat holdat lehet beépíteni. Ezután indítványozza, hogy az új kórház építésére a vármegye ne hirdessen pályázatot, hanem

lyen jót tesz nekem. Az étvágyam most már nemcsak kielégítő, de határozottan jó, a kedélyem is előnyösen változott, szinte újja születek és a lelkem is repes az örömtől a gondolatra, hogy *Lipiken* kigyógyulok. De nemcsak én, hanem a kísérőm is határozottan gyógyul. És mindazok kik itt vannak áldják ezt a helyet, miként én is hálás szívvel emlékezek vissza *Lipikre*.

Június 10.

Egy csomó vadvirágot kaptam ma reggel. A bátyám szedte az uton a mig ideért az állomásról. Eljött meglátogatni bennünket, megakart nézni *Lipiket*, amelyről olyan elragadtatással irtam haza. Annyira meg volt lepve tőlem; azt mondta, hogy *Lipiken* még egészen megszépülök. Annyi áll, hogy az aromának már nincsen olyan peoészszine, és a szemeim sem olyan bágyadt nézésűek.

Június 28.

Istenem, hát ilyen hamar vége volna a mi nyaralásunknak, holnap már csakugyan utaznunk kell, haza? Sírni volna kedvem, hogy én itt hagyjam ezt a festői szép helyet, ahol olyan jól éreztem magam, a hol visszanyertem egészségem, a vidám kedélyem. Bejárom még egyszer a parkot, kiszaladok a patakhoz, elbuszom minden egyes fától, bokortól, hiszen ennek a helynek minden egyes zuga ismerős volt és kedves nekem.

A csomagolás nagyon lehangolt. Olyan rosszul esik nekem innen elutazni, de ha Isten engedi a jövő évben ismét ide fogok jönni.

A viszontlátásra tehát a jövő évben *Lipik* madárkái, fái, bokrai! A viszontlátásra!

adja azt ki *Jendrasek* *Alfréd* műszaki tanácsosnak, aki már ezideig több kórházat épített fel kiváló szaktudással.

Keszthelyi *Zoltán* nem helyesli, hogy a megye központjában egy ilyen nagyarányú kórházat építenek, míg a vidék közegészségügyét e téren mellőzik. Az új kórházra előirányzott 1 millió 800 ezer koronából csak 3—400,000 koronát kellene fordítani a jelenlegi kórházra, a míg fennmaradó összeget arra fordítani, hogy a vidéken létesítsenek új kórházakat vagy a már ott meglévőket bővítenék ki.

Dr *Móricz* *Ernö* helyesnek tartja az új kórház építését és javasolja, hogy a már elvileg elfogadott 1 százalék pótdátó mellé még egy fél százalék pótdátó vessenek ki közegészségi alap létesítésére.

Miskolczy *Ferenc* alispán nem találja összeférhetetlennek a kitélepités a vidéki egészségügy fejlesztésének kérdését.

Fráter *Imre* pr. a kitélepités ellen felhozott érveket mind meghaladott álláspontnak tartja, mert már előzőleg döntött ebben a kérdésben a bizottság s kitélepités szükségét maga a belügyminiszter is elismerte.

Imrik *Zoltán*. Tekintettel arra, hogy időközben a *Hoványi*-féle szövegetre vonatkozólag olyan ajánlat érkezett, mely az elsőtől igen nagy összeggel különbözik és ez irányban nem bír a választmány megfelelő tájékozottsággal javasolja, hogy ennek megszerzése végett az ügyet a szeptemberi közgyűlésre halasszák.

Dr *Szöllösi* *Ernö* egyetért a megyei főorvossal. A *Diósi* szövegetre vonatkozólag nem olyan nagyon kedvezőnek mondja azt, mert a 12 holdból csak 6 holdat lehet beépíteni, míg a többi nem. Kifogásolja azt is, hogy az új kórház terve csak 400 ágyra van készítve, míg a jelenlegi kórházban is 400 beteget ápolnak.

Móricz *Ernö* dr. Nem ösmeri a viszonyokat. A *Hoványi* szöveget ugyan egy bizottsági szemle alkalmával megnézték, azonban a szemle egy negyedórát tartott ez alatt pedig nem lehet egy 6 holdas területet mindentelje szempontból megvizsgálni. O is a mellett van, hogy bizottságot küldjenek ki.

Miskolczy *Ferenc* dr. A viták helyett helyesebbnek tartaná, ha a választmány elsősorban arra vonatkozólag határozná, hogy olyan területen akarja-e létesíttetni az új kórházat, a mely az elme kórházzal kapcsolatos vagy bármely más alkalmas helyen. Kijelenti, hogy a *Diósi*val kötött szerződés nem kötelező a megyére nézve ez idő szerint.

Dr *Móricz* *Ernö* nem szavaz a *Diósi*-féle telep megvételére, mert nem ismeri a többi telkeket. Indítványozza, hogy hirdessenek pályázatot.

Ezután szavazás alá bocsátja az elnök, hogy szomszédos vagy külön álló telken is hajlandó az új kórházat felépíttetni.

A többség a szomszédos telken való építkezés mellett szavazott.

Ezután kimondották, hogy bizottságot küldenek ki a telkek megvizsgálására. A bizottságnak tagjai lettek a kórházi választmány orvosi és mérnök tagjai, valamint *Karátsonyi* *János* kanonok dr *Imrik* *Zoltán* plébános és *Wallner* *Ödön* főügyész.

Végül javaslatot fognak tenni a közgyűlésnek, miszerint írjon át a városhoz, hogy hajlandó-e az új kórház részére ingyen vizet és villanyt adni? A csatornázás anyagára vonatkozólag szintén át fognak írni a városhoz, hogy a beépítendő anyag értékét térítse meg a város.

A bizottság határozata alapján tehát az ügy a szeptemberi közgyűlés elé fog kerülni, amikor is véglegesen fognak dönteni ez ügyben.

Fordulat a dánosi bünpörben.

A dánosi cigányok ügyében jelentős és szenzációs fordulat történt, olyan, ami esetleg a pör revízióját vonhatja maga után. A rablógyilkos banda feje, *Surányi* *Ignác*, a gyűlötfogházban vallomást tett és a gyilkosságnak egészen új részleteit derítette fel. Hivatalosan még

mit sem tudnak az öreg cigány vallomásáról. Az eset a következő:

Barkóczy Pál szándékos embertelenséggel vádolt ócsai parasztember a gyűjtőfogházban egy cellába csukták előbb Balog Tutával, majd a dánosi haramiák vezérével, az öreg Surányi Ignáccal. Barkóczy a napokban szabadult a fogházból és tegnap fölkereste védőjét, azt az ügyvédet aki a dánosi pörben mint a Szojka Bajka védője szerepelt. Barkóczy elmondta az ügyvédnek, hogy Surányi Ignác neki elmondotta a dánosi rablőgyilkosság több eddig ismeretlen részletét és azt a kívánságát fejezte ki, hogy a vizsgáló bírő előtt vallani szeretne. Azért szeretne vallani — ugymond Surányi — mert nem akarja, hogy három ember bünéért az egész banda szenvedjen. A dánosi gyilkosságban ugyanis az elítélt cigányok közül csak három vett részt: Lakatos Parnó, Balog Tuta és Trokár Marcsa, Résztvett ezenkívül a gyilkosságban még öt más cigány de ezek nem a Surányi. hanem az Orbán-féle bandába tartoznak és máig sincs elfogva közülök egy sem.

Azt Surányi is beismeri, hogy a zsákmányon két cigány, Szojka Bajka és Lakatos Kuna kivételével az egész banda osztozott, de csak hárman vettek tetteles részt a gyilkosságban.

Azt is elmondta Surányi, hogy a cigányok mikép jöttek a gyilkosság ötletére. Vagy tizenégy nappal a gyilkosság előtt Trokár Marcsa bemeet a Szarvas-csárdába, hogy ott valamit vásároljon, Akkor látta, hogy az öreg csárdás egy ezres bankót felvált. Marcsa ezt elmondta a bandának amely erre elhatározta a gyilkosságot.

A vallomásnak ez a része megegyezik a tanuként kihallgatott gazdatisztek vallomásával akik szintén elmondták, hogy ők több ízben küldtek nagy pénzt a Szarvas-csárdába, ahol azt mindig fel tudták váltani. Surányt mindezeket már a fő tárgyaláson el akarta mondani, de attól félt, hogy a többi cigányok, ha pár év múlva kiszabadulna, őt vallomásáért megölik. Balog Tuta nem vallott a parasztembernek, csak middig azon szopánkodott a cellában, hogy fél az akasztófától.

A védők közül többen annak a véleménynek adtak kifejezést, hogy Surányi vallomása új mederbe tereli az ügyet és megtörténhetik hogy elrendelik a pör revízióját. Szerintük a a gyermekek vallomására nem lehet sokat alapítani. Ők csak halomásából beszélnek a bíróság előtt és vallomásuk között különben is sok volt az eltérés.

UJDONSÁGOK.

* **Megsemmisített megyebizottsági tagválasztások.** Biharvármegye igazoló választmánya tegnap tartott ülésén foglalkozott az 1908. évi képviselőválasztók névjegyzéke ellen beadott felebbezésekkel. Ezenkívül tárgyalták a belügyminiszter leiratát, amelylyel az éradonyi megyebizottsági tagok választását megsemmisítik, azon indokból, mert a választást a szövetszedső küldöttség az ebéd idejére felfüggesztette. — Az igazoló választmány, a beadott felebbezés folytán megsemmisítette a *buntyesdi* megyebizottsági tagok választását. Buntyesden Mangra Vazul, Meskó Boldizsár és Popovits Konstantin választattak meg. Ugy éradonyban, mint Buntyesden új választás lesz.

* **Építik a szinkört.** A nagyvárad szinkör építésével gyorsan haladnak a Rhédey-kertbe vezető sétányon. Az alapfalak a földszinreig már készen vannak s ezekből ki lehet veenni a szinkör alakját és nagyságát. Az alapfalak mindenütt betonból és téglából vannak építve s erre jön a favázos felsőépítés. Az épületét környező park teljes pompájában díszlik s el kell ismerni, hogy szebb helyet a szinkör számára a város területén nem lehetett volna találni. Az építkezésnek állandóan sok nézője van.

* **Tarnay Károly emléke.** Ez év elején messze idegenben, a Rivierán, San-Remóban hanyta le örökre szeméit Tarnay Károly sályi-i román. kath. plébános. Sorvasztó súlyos bajára gyógyulást remélt az örökké napos tengerparton, de a bűbájós dél balzsamos levegője sem adta vissza egészségét s lelke elszállt Teremtőjéhez; porhüvelyé messze hazájától, idegen földben pihen. Hívei azonban kegyelettel őrzik emlékét s a sályi-i temetőben volt lelkész emlékére keresztet emeltek vaskolni márványból. A keresztet vasárnap áldotta meg Palotay László pápai praelatus, káptalani nagyprépost s remek beszédet mondott, amelyben méltatta a derék lelkész emlékét. A kereszt tövében a boldogult lelkész sírjáról San-Remóból földet helyeztek el. A kegyeletes ünnepélyen a község lakosai nagyszámmal vettek részt.

* **A honvédek nagygyakorlaton.** A nagyvárad 4. honvéd gyalogezred három zászlóalja tegnap este Szent-Elek községbe vonultak ki távlövészetre. A gyakorlat három napig tart s azon résztvesz a dandár-parancsnok s Baláss Gyula altábornagy is.

* **Egy pusztuló községért.** Feketető község határában a Körözs évről-évre nagyobb és nagyobb termőföldet szakít el s most a házak is veszélyben forognak. A lakosok a földmivelésügyi minisztertől segínyt kértek, hogy a Körözs gátját elkerithessék. A miniszter azonban csak az esetben volt hajlandó a segínyt megadni, ha a Körözsön átvezető hid útján törvényhatósági vagy vicinális uttá lesz minősítve. A megye állandó választmánya tegnap foglalkozott ezzel a kérdéssel. Az állandó választmány kimondotta, hogy azt az uttestet melyen a hid átvezet, vicinális uttá fogja minősíteni, illetőleg ily irányu javaslatot fog tenni a közgyűléshez.

* **Bérekocsisok botrányos viselkedése.** Nagyvárad intelligens közönségének egy része a nyári melegben az estéket a Bémer-téri kávéházak előtt tölti. A közönség egy része hölgyekből áll s ezeknek türniök kell a rendőrség jóvoltából azokat a botrányos dolgokat, amikkel bérekocsisok naponként szórakoztatni igyekeznek úgy a kávéház közönségét, mint a kávéházak előtt a zenét hallgatókat. Csupa heccből közehajtanak a zenét hallgató közönségnek, a legarcipirítókb, trágár beszédek és káromkodások között. Különösen az Emke-kávéház előtt ismétlődik esténként sokszor ez a kedélyeskedés. Ajánljuk a rendőrség figyelmébe.

* **Látogatatlan iskolák.** Megirtuk annak idején, hogy Belényesujlak, Fenes és Fenes községek iskoláit a tanulók nem látogatják. A főszolgabíró ez irányban megtartotta a nyomozást s megállapította, hogy a tanulók elmaradásának az az oka, hogy nem ellenőrizik kellőleg a szülőket. Nevezetesen az iskola mulasztó tanulók jegyzékét a községi bírő kezeli, aki nem bír annyi intelligenciával, hogy annak

nagyfontosságát tudná elbírálni. Javasolja ezért a főszolgabíró, hogy a jövőben a tanító közvetlen a főszolgabíróhoz terjessze be az iskola mulasztó tanulók jegyzékét, amikor is ő szigorú intézkedéseket fog hozni az alaposok nélkül távolmaradó tanulók szüleine.

* **Belesett a karóba.** Borzalmas hallal mult ki Albis községben *Arbucz* Péterné. A szegény asszony egy magas fáról cseresznyét szedett. A gyenge ág letört az asszony alatt, aki egy hegyes karóba esett, amely valóssággal felnyársalta. Borzalmas kínok között egy óra múlva kiszendetett a szerencsétlen asszony.

* **Halálos pofon.** Szabó János feketetői lakos nem a legbarátságosabb egyetértésben élt a feleségével s egyszerű-egyszer, ha jobban összekülönböztek, megverte a feleségét. Tegnapelőtt is hevesen összeszólkostak s az ember pofonütötte a feleségét. A szegény asszony az ütéstől összeesett s pár pillanat alatt meghalt. A hatóság megindította a vizsgálatot a brutális férj ellen.

* **Eladó ház és telek.** Legutóbb a Külvárosban pusztított tűz alkalmával Vokis János szegény szekeres ember két háza is leégett, Kápolna-utca és Gyöngygyuk-utca sarkán. A szegényembernek nincsen anyagi tehetsége, hogy a leégett házakat felépíttesse s ezért a házakat telekkel együtt eladja. Értekezni lehet a szomszédjánál Pozsár Andrásnál a Külvárosban.

* **A Pannónia-szálló éttermében, szóna reggeli** minden nap felszolgáltatik. Frissen csapolt sör. Kitűnő bor. Minden este cigányzene.

* **Uj műsor a Bazárban.** Az Edison színház ma, kedden ismét olyan új műsort mutat be a Bazár-kertben, mely előreláthatóan nagy fejtűnést fog kelteni. A mozgófénykép ujdonságok szenzációs sorozata érkezett, csupa olyan szám, amely újabb babérokat termett a világhírű Pathé-cég számára. A műsorban több pazar látványosságon és drámán kívül nagyszerű bohózatok foglalnak helyet. A kerti előadás este 8 órakor kezdődik.

* **A ló idomítás legnagyobb csodája.** A városunkban tartózkodó *Circus Schmidt* mai előadásán bemutatta azt, a mi lóidomítás terén páratlan. A társulat egy *Blondin* nevű lóva a 6 méter magasban lévő 10 cm. átmérőjű sodronykötélen táncol, majd egy *Mimi* lóva ugyanolyan magasságban mutat be két megfeszített horgonyon golyótáncot. A zsufolásig megtelt circusból szünni nem akaró taps fogadta a ló produkciókat, melyet az esti előadásokon naponta bemutnak.

* **A Pannónia-kávéházban** ma este és a következő napokon *36-ik Rács* Laci cigány-király teljes zenekarával hangversenyt tart.

* **Európa mozija.** Kies fekvésű, hegyi ózondus levegőjű kerthelyiségében a szolid kiszolgálásról és pompás konyhájáról híres *Európa*-szállónak remek mozgófényképek, az Apolló-mozgófénykép-színház mesésen sikerült fölvételei szórakoztatják a mulatni vágyó közönséget. A széles vetítő-vásznon meglevőnek az orosz forradalom véres mozzanatai, az anarkisták, a forradalmárok bombáinak borzalmas pusztításai markáns, élethű színekkel peregnék be előttünk, majd a kacagtató bohózatok és a legaktuálisabb, legújabb párisi fölvételek szórakoztatják a publikumot. *Belépő-díj nincs.* Szolid kiszolgálás. Igen olcsó árak.

* **Legújabb látványosság.** Nagyváradon a városháza közvetlen közelében lévő *Körösparti Komló kert vendéglő*, amely teljesen ujonan átalakítva megnyitott. A vendéglő csaknem egyetlen a maga nemében, A Körös partján van, bor, meleg nincs, de van 10 komló lugas (kedvezőtlen idő esetén tágas, fedett helyiségek) tündéres kivilágítás, kitűnő borok, kőbányai csapolt sör, jó magyar konyha. — A vendéglős *Bors* János, — ki régi jó ismerőse

a nagyváradi közönségnek, ezeken felül még elsőrangú cigányzenével és katonazene, automatával is mulattatja a közönséget.

x MOLNAR M. Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütémények és tea-sütémény kapható. Telefon 396.

x Panama kalapok, nyári férfingek és színes cipők REICHARD áruházában olcsón lesznek árusítva.

A Rákóczi-kollegium.

A budai Oszlop-utca Marcibányi téri torkolatnál a környék villái közül egy hatalmas épület emelkedik ki: az új Rákóczi-kollegium. A jobb szárny és a kápolna még hiányzanak, de máris a nagy és az impozáns benyomását kelti a néző lelkében. Pedig ez nagyarányú intézmény, mely a főváros legnagyobb középiskolai nevelő intézetében, egy kis budai Mária-kongregációban született meg.

1903. novemberében került először szóba a budai »Urak Mária-kongregációjá«-ban, hogy egyesületet kellene alkotni, amely a főváros budai részén a katolikus középiskolai ifjúság erkölcsi és anyagi érdekeinek előmozdításával törődjék.

A konviktus egyre terjeszkedett és a Werbőczy-utcai épület mindig szűkebbnek bizonyult. Az intézet vezetői elhatározták, hogy megvalósítják régi vágyukat és házat építenek a konviktusnak. Dr. Kohl Medárd püspök, dr. Várady L. Arpád c. püspök és Bussay Tivadar konviktusi igazgató buzgálkodása folytán végre sikerült megvenni a II. ker., Oszlop-utca 35. sz. 6207. helyr. sz. alatt fekvő 1756 négyszögöl nagyságu telket, Hosszas munka és beható tanácskozások után a március hó 16-án Kohl püspök elnökelete alatt megtartott választmányi ülés a szakértői vélemény meghallgatása után a pályázó építészek tervei közül Schömer Ferenc építész tervét fogadta el kivitelre; a május 9-iki választmányi ülés pedig aközben megtartott rendkívüli közgyűlési felhatalmazás alapján kimondotta, hogy az építési kölcsön ügyében a pénzügyintézetnek ajánlatai közül a Magyar Jelzálog és Hitelbank ajánlatát fogadja el.

Kévéssel ezután megkezdték az építést és az intézet a jobb szárny és a kápolna kivételével most már megnyitásra készen áll.

Az intézet a »Budai Középiskolai Katolikus Konviktus; Rákóczi Kollegium« címet viseli és célja, hogy növendékeit az evangélium szellemében, vallásosságban. Isten és a hazáérti szeretetben nevelve, kötelességeik pontos és lelkiismeretes teljesítésére buzdítva, a tudomány és társadalmi műveltség elsajátításában úgy támogassa, hogy belőlük egykor jó keresztény férfiak és derék hazafiak váljanak. A növendékek a felkeléstől a lefekvésig folytonos felügyelet alatt állanak: tanulmányaikat az erre hivatott paptanárok felügyelete és vezetése mellett végzik, akik őket napi leckéikből kikérdezik.

A testi nevelést illetően az intézet az angol college-ek példáját tartva szem előtt, előmozdítja a fiatal test fejlődését a különféle sportok szakszerű tanítása és katonai rendgyakorlatok végzetése által. Az intézet vezetősége tisztában lévén azzal, hogy a mai társadalom minő igényekkel lép föl egy művelt fiatalemberrel szemben: alkalmat nyújt növendékeinek arra, hogy magukat a modern nyelvekben és zenében az illető nemzetbeli tanítók és okleveles zenetanárok által kiképeztessék.

Az intézeti épület száz bennlakó növendék részére épült és helyet foglal benne a gimnázium is.

Az intézet ugyanis már a múlt év szeptemberében megnyitotta főgimnáziumát, mely megkapta a nyilvánossági jelleget és a folyó év februárja óta mint II. kerületi katolikus érseki főgimnázium működik. Az idén szeptemberben nyílik meg a gimnázium második osztálya és a többi osztályok fokozatosan, évenként fognak megnyílni. Addig pedig a II. kerületi katolikus főgimnáziumba járnak a felsőbb osztályokat hallgató növendékek.

A hatalmas nagy intézeti épület a Rózsadomb alján áll. Az egy oldalon nyitott négyzet alakban épült háznak most hátsó főépülete és baloldali szárnya áll készen. A jobbszárny és a középen emelendő Rákóczi-emlékkápolna építéséhez csak akkor kezdhetnek, ha ezt a jötevek buzgósága anyagi szempontokból lehetővé fogja tenni. A lépcsőzetesen épített várszerű épület szárnyai, melyek az Oszlop-utcai homlokzatot képezik, kétemeletesek; hátra a domb felé pedig háromemeletes az intézet. A vakolatlan, csiszolt téglákból épült ház nagy, világos ablakából gyönyörű kilátás nyílik a fővárosra és a budai hegyvidékre.

A növendékeknek a szigorú felügyelet mellett a lehető legnagyobb kényelemben és kitűnő ellátásban van részük. Az előljárásúknak mindenre kiterjedő figyelme kényelmes otthont biztosít az ifjaknak, akik a szellemi kiképzésen és a vallás-erkölcsi nevelésen kívül testük edzésére és kellemes szórakozásra is találhatnak módot és időt.

Az intézet kutorait Neuschloss Ödön és Marcel készítették és ugyanez az izléses faönt szállításra, amelylyel a Szent Imre kollégiumot rendezék be.

Jelenleg ötven növendék lakik az intézetben, de őszre valószínűleg már az összes helyek be lesznek töltve.

Egy növendék évi tartásdíja 900 korona mely négy részletben fizetendő. A intézet jelenleg is több növendéknek nyújt kedvezményt, de hathatósabb támogatás esetén több egész ingyenes helyett is volna hajlandó létesíteni.

A kollégium az intézetet létrehozó »Budai Katolikus Ifjak Pártoló Egyesület« felügyelete alatt áll. Az egyesület dr. Kohl Medárd püspök, diszelnök vezetésével működik, hogy több ifjunak nyújthasson vallás-erkölcsös nevelést és alapos műveltséget. Az egyesület elnökei dr. Várady L. Arpád c. püspök, gróf Mailáth György főrendiházi tag és dr. Sebeny Antal országos képviselő élénk munkásságot fejtenek ki a cél érdekében. az egyesület ügyeiben az igazgatótanács dönt, melynek tagjai: báró Révay Simon, gróf Zselenszky Róbert, dr. Zsembery István, az egyesület ügyésze; báró Gerliczy Ferenc és dr. Hindy Zoltán. A konviktus élén Bédnár Róbert cs. és kir. udvari káplán, kooviktusi igazgató áll. Prefektusok: Szokolai Antal, dr. Madarász István. Rimon Károly és Feltser Imre. A növendékek lelki vezetője Thym Adolf. A gimnázium élén dr. Sebők Imre igazgató áll.

Vasárnap délelőtt nyitották meg ünnepélyesen ezt az intézetet, mely hézagpótló munkát van hivatva végezni a fővárosban, ahol eddig még egyetlen olyan katolikus középiskolai konviktusunk sincs, mely arányában a berendezésében megfelelné a kor fokozottabb igényeinek. Reméljük, hogy a Rákóczi-kollegium meg-

értve és átérzve hivatását, hathatósan közre fog működni a jövő katolikus intelligenciájának nevelésében és hogy ez az intézet a katholicus kultúrának egyik igazán nobilis gócpontja lesz

IRODALOM.

A Szigligeti-Társaság közgyűlése.

A Szigligeti-Társaság vasárnap délelőtt tartotta meg rendes évi közgyűlését. A társaságnak ez volt a 15-ik évi közgyűlése. A közgyűlésen számosan jelentek meg. Az elnök elfoglaltsága miatt dr. Imrik Péter táblabíró vezette a közgyűlést. Első sorban a társaság fennállásáról szólt. Hivatkozott a mai ferde irodalmi mozgalmakra, melyek között a társaság sziklaszilárdan fenntartotta és tartja magát. Rátért ezután a vezetőség munkálkodására. Rádl Ödön elnök önzetlen munkásságát méltatta meleg szavakban. Bejelent, hogy a társaság már korábban kimondotta, miszerint Rádl Ödön iránti tisztelete és ragaszkodása, de nagytekintélyű eredményes munkálkodásának elismeréséül Rádl alapítványt fog tenni. Az alapítványra eddig 2070 korona gyűlt be. A pénz elhelyezésére illetőleg milyen alapítványtételre a választmány fog határozni. Bemutatták ezután Szedekényi Jenő kanonok adományát egy mesteri műű erőtserleget, melyet úgy kapott a társaság, hogy addig, míg Rádl Ödön él, az ő tulajdonát képezi, azután pedig a társaságnak lesz tulajdona. A serleg-felavatási ünnepély rendezésére a közgyűlés a választmányt bízta meg. Tárgyalás alá került Hoványi Géza indítványa, melyben Szigligeti Ede életrajzának megírására kíván pályázatot kiírni. A közgyűlés kimondotta a jelenleg erre a célra előirányzott összeget mindaddig fogja gyarapítani, míg az 1000 koronát nem tesz ki. Kevesebb összegre ugyanis nem akadna pályázó. Végül az évi jelentés következt, melyet felolvasottnak tekintett a közgyűlés is tudomásul is vette.

TÁVIRATOK.

A király Prágában?

Bécs, június 15. Az a hír mintha a király a nyár folyamán meglátogatná Prágát nem felel meg a valóságnak. A király a nyarat Ischlben fogja tölteni.

Vilmos a gyakorlótéren.

Berlin, jun. 15. Vilmos német császár a toperici gyakorlótéren mikor szemlét tartott a gránátosok felett a következőket mondotta: Egészen úgy látszik, mintha bennünket körül akartának keríteni Poroszország eddig is megállotta helyét és a jövőben is megfogja állani. Ám jöjjenek mi készen állunk. A német császár eme kijelentését óriási feltűnést keltett a külföld előtt.

Nem volt merénylet.

Lisabon, június 15. Azon angol forrásból származó jelentést, hogy a királyi család ellen tervezett merényletet fedeztek fel, határozottan megcáfolják. Ama híresztelések, amelyek alapján a jelentés keletkezett, akként terjedtek el, hogy a korábbi események ügyében

bevezetett vizsgálat folyamán számos letartóztatást foglaltak. A vizsgálat még egyáltalában nincs befejezve.

500 ember halála.

London, június 15. 1000 ember indult el 8 csónakon. Utközben óriási vihar keletkezett ami a csónakokat felforgatta 500 ember lelét halálát a tengerben. A munkások rizs aratásra készültek.

SPORT.

Tennisz-verseny.

A nagyváradai sporttéri tennisz-társaság június hó 27., 28. és 29-én lawn-tennisz versenyt rendez. A verseny kiírása és feltételei a következők:

1. Férfi egyes fő verseny.
2. Női egyes előnyverseny (handicap).
3. Vegyes páros handicap.
4. Férfi páros handicap.
5. Vegyes egyes handicap.
6. Férfi egyes handicap I. oszt.

Minden versenyben az első és második, kellő számú nevezés esetén a harmadiknak beérkezett is tiszteletdíjat kap. A mérkőzés minden esetben három játszóra megy, melyből a győztesnek két játszmát kell nyernie. A versenyben a budapesti lawn-tennis club játékszabályai kötelezők.

Nevezni június hó 25. napjának esti 8 órájáig a tét lefizetése mellett, azontul a sorsolásig a kettős tét lefizetése mellett ugy személyesen, mint levélben vagy távirat útján Fekete Bélánál Nagyvárad, Pável-utca 8. sz. a lehet.

A sorsolás június 26-án d. u. 6 órakor a Sport-pavillonban lesz megtartva. Nevezési díj egy versenyre 5 kor., két vagy több versenyre személyenként 10 kor., A verseny számok csak kellő nevezés esetén tartatnak meg. A versenybizottság fenntartja magának azt a jogot, hogy a versenyek idő vagy sorrendbeli beosztásán a szükséghez képest változtatásokat tegyen.

A versenybizottság.

KÖZGAZDASÁG.

A nagylétai sáska.

— A földművelésügyi miniszter intézkedése. —

A vasárnapi számunkban megemlítettük, hogy Nagyléta község határában a termés legveszedelmesebb ellensége a sáska lépett fel, mely rohamosan pusztítja a termést.

A sáska pusztítása oly rohamosan terjed, hogy az emberek kétségbe vannak esve. A sáska vasárnap és hétfőn 100 uj holdról pusztította el a termést. Eddig összesen 250 hold terület van elpusztítva. A lakosság úgy ahogy tud védekezik a rémitő ellenség ellen.

A falánk féreg ellen eleinte nem védekeztek, mert azt hitték, hogy az tücsök, amit az eső is el fog pusztítani. — A sáskából három helyre is küldtek mintát. Az országos rovar-tani állomásról sürgőnyileg tegnap érkezett meg az értesítés, hogy a felküldött féreg marokkói sáskák és a lehető legnagyobb mérvben üldözendők.

Az értesítésre az egész község lakossága szalmával, kendővel, lapátokkal kapával felgyverkezve vonult ki a sáskától elrejtett terü-

letekre. A nép a földeken a sáskát összehajtja egy helyre és ott szalmából tüzet rak. A tűz tényleg sokat pusztít a férgekkel, azonban ez még meg sem közelíti azt az óriási mennyiséget, amely a földeket ellepi.

A földművelésügyi miniszterrel tegnap sürgőnyileg érkezett értesítés a községbe. A miniszter tudatja, hogy szerdán egy szakembere fog Nagylétára utazni, aki meg fogja adni a kellő utasításokat. Addig is a népnek vasboronákkal kell pusztítani a sáskát.

A sáska eddig csak a gabonával bevetett területeken pusztított, most azonban átment a szőlős területekre is és már eddig is óriási károkat okozott.

A sáska gyors terjedésének az az oka, hogy már a múlt évben jött át egy sereg sáska a Hortobágyról és annak petéi most kezdenek kikelni. Ez a kikelési folyamat hihetetlenül gyorsan történik, úgy, hogy a már kikelt sáska pusztulása semmit sem ér.

Eddig még nem lehetett meghatározni, hogy milyen nagy területet fertőzött meg a sáska, mert még mindig nem kelt ki az összes sáskapete. A pusztításoknál most kint van a székelyhídi járás főszolgabírója is, akik igyekeznek, — amennyire tudnak, — utasításokkal ellátni a népet.

Eddig legnagyobb kárt okoztak a sáskák Guba József nagygazdának, akinek minden vetését elpusztították.

A miniszteri kiküldött holnap fog megérkezni Nagylétára, ahol azonban valószínűleg sokkal nagyobb arányú dezinficiáló készülékekkel kell dolgozni, mintsem most gondolják, mert igen nagy terület van megfertőzve.

Ertéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, június 15.

Osztrák hitelrészvény	—	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	—	748.—
Lezámitoló bank	—	—	743.75
Rimamurányi	—	—	561.50
Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	692.25
Közuti vasut	—	—	552.—
Városi villamos vasut	—	—	269.—

A gabonátőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, június 15.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri júl.	—	6.69

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. június 15.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	94.50
Magyar nyerevény sorsjegy kölcsön	—	—	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	145.—
Osztrák járadék papírban	—	—	97.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	99.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	116.50
Osztrák korona járadék	—	—	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	150.25
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	—	—	748.—
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	631.50
Magyar hitelrészvény	—	—	689.50

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

író:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.)

(74)

A tábornok természetesen legszívesebben megsemmisítette volna a képet, mielőtt Sterzl megértette horderejét; de mielőtt még megvalósíthatta volna szándékát, az már vállán át vizsgálta ismét a küldeményt . . . ekkor egyszerre kiragadta kezéből.

— Hisz itt irva is áll valami, — kiáltá, a Sempály hanyag, olvashatlan írásával az egyik sarokba szorított szavakat kibetűzve: — Sterzl kisasszony először . . . másodsor . . . és harmadszor! . . . aha! most értem!

A vér forrón tejébe szállt hallhatólag és nehezen szedte a lélekzetet.

— Ez a küldemény egy nyomorult gazság! — kiáltá a tábornok; — Sempály az ostoba torzképet akkor rajzolta, mikor még nem is ismerte Zinkát — én jelen voltam az egésznél!

— Mi jelentősége lehet ennek! — viszonozá Sterzl; — lényegében, a dolog ugyanaz marad. Hát ilyen módon fogták fel a helyzetet? Tulajdonképpen igaza volt az embereknek, lényes partiet kerestem Zinkának . . . nos . . . én jót akartam — de azért tény, hogy mindnyájunkat nevetségessé és nővéremet tönkretettem!

Nyugtalansága elviselhetetlen módon fokozódott. Folyton-folyvást fel- s alá járt, egyszerre megállt, a nyitott ablakhoz lépett, hallgatódzott s újra végig mérte a szobát nehézkes lépteivel.

— Sempály megfoghatatlan előttem, — mormogá, — megfoghatatlan. — Utolsó időben egyáltalán nem tartottam többé sokat jelleméről; de ilyen gazságra és kegyetlenségre mégsem hittem képesnek. Mit mond hozzá, tábornok, hogy ma nem is mutatkozik?

— Egyszerűen tán nem látta a lapot, — vélte a tábornok; — fivérével és cousinéjával kikocsizott.

— Hát jó, tegyük fel, hogy csakugyan nem látta a lapot, — válaszolt Sterzl; — de azért mégis csak feltűnő marad, hogy úgy, a mint a dolgok közte és Zinka közt állanak, két napot enged elmulni, a nélkül, hogy csak meg is kísérelné, nem láthatja-e?

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

A NAGYVÁRADI FÜRDŐK ÚJ MENETRENDJE.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖK-FÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velence >	8 01	10 01	2 21	5 01	6 52	9 28
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 42
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 45

PÜSPÖK-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	0 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velence >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemesebb látogatott, szórakozó helye. Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége. Kitűnő egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglős saját termései, kitűnő boraival, finom Dréher sörrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékelték. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

Legjobbak
a
Moskovits
cipők.
Kossuth-utca 5.

Magyar királyi államvasutak üzemeltetése Arad.

10271—1908. sz.

Pályázati hirdetés.

A magyar királyi államvasutak Szenté államán levő pályavendéglő bérletére ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdetik.

A bérlet 1906. évi november hó 1-ével kezdődik és tart azon időponttól számított öt éven át, vagyis 1913. évi október hó 31-ig.

A bérleti feltételek, valamint az ételek és italok árjegyzéke az klulirott üzemeltetőség I. osztályában a rendes hivatalos órák alatt hétköznapokon d. e. 6 óráig megtekinthetők, vagy kívánatra postán megküldetnek, miért is az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 1 koronás bélyegű és Ajánlat a pályavendéglő bérletére a 10271—1908. számhoz felirattal ellátott borítékba zárt, lepecsételt és két tanu előtt aláírt ajánlatok a vonatkozó okmányokkal (erkölcsi bizonyítvány, iparendély stb.) együtt 1908. évi augusztus hó 12-én déli 12 óráig az alulírt üzemeltetőség általános (I.) osztálya főnökénél nyújtandók be.

A bánatpénz fejében 100 kor., azaz száz korona készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban legkésőbb 1908. évi augusztus hó 11-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak aradi üzemeltetősége gyűjtőpénztáránál leteendő.

Takarékpénztári betétkönyvek bánatpénz-képen nem fogadtatnak el. Értékpapírok a budapesti, illetőleg a bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebbi árfolyam szerint jegyzett értékben, de sohasem nsvértéken főül fognak számíttatni.

A készpénzben letett összeg után kamat nem fizetnek.

A bánatpénz letétele az ajánlatban megemlítendő, de a letételről nyert pénztári letétegy az ajánlatban nem csatolandó.

Ezen feltételektől eltérő, vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett, valamint a távirati ulon tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok közt a választás a felajánlott bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Aradon, 1808. május hóban.

A magyar királyi államvasutak
aradi üzemeltetősége.

!! Kedvező fizetési feltételek !!

Nem hirdetünk

**Végeladást sem
— Kiárusítást**

hogy régi divatból kiment árukat a közönség nyakába sózzuk, hanem az időny előrehaladása miatt az összes új nyári árukat, mint

ruhavásznak batisztok delainek árait tetemesen le-
szállítottuk.

Vászon, fehérneműk, és asztalneműk, ugyszintén szőnyegek, függönyöknél az eredeti árakból 20 százalék engedmény.

Kedvező fizetési feltételek.

Mosóárak színe és minőségéért teljes szavatosság.

Kiváló tisztelettel

330

Wallerstein
Fülöp Fiai

Bémer-tér, Pannonia mellett

!! Kedvező fizetési feltételek !!

Befőzni való fehér, és halvány piros cse-
resnye kapható
STETTNER ISTVÁN
Kapuczinus utca.

ZONGORÁK
és
PIANINOK

eladásra, hangversenyre, estélyekre ugyszintén

havi bérletre igen olcsó árban számítva. — A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. *Mustó Jánosné.*

VILLAMOS
és
LÉGSZESZ

világítási berendezéseket, elektromotorok, Dynamogépek szerelését magánosok kastélyok és malmok részére. **Telefonok, jelzőcsengők, villámhárítók, ivlámpák, izzólámpák valódi Auerégek** szállítását, ivlámpaszemek pótlását azok berakását, berendezések jókarbantartását a legmérsékeltőbb árak mellett elvállal 235

ifj. Stern Sándor cég
Nagyvárad, Bémer-tér 2.

|| Költségvetések díjmentesen ||
egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Telefon szám 556.

LÉVAI MÁRTON

könyvkötészet,

vonalzó-intézet

és üzleti könyvgyár

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut (saját-ház.)

Friedländer I. Izsó

angol uri-divat szabó

NAGYVÁRAD, Szent János-utca 14.

Értesitem az igen tisztelt vevőimet és a nagyérdemű közönséget, hogy a tavaszi és nyári idényre a ruhaszövet különlegességeim megérkeztek és azokból állandóan nagy raktártartok. Kivánatra mintákat házhoz küldök Angol, skót és belföldi különlegességek.

Pontos kiszolgálás. — Modern szabás.

Ízléses munka.

BETON VÁLLALKOZÓ

szíves figyelmébe ajánlom a T. K. építész és építető uraknak, hogy vállalkozom egyszerű munkáktól legdiszesebb kivitelig, úgymint Terrázó, vasbeton, cement, burkolatok. Rendelésre készítek márványutántzat, szokli vagy kör és függő lépcsőket, ugy Rabic falhoz gipsztáblák készítését cementből. Fürdőkád, vízmedencék és földalatti csatornák levezetését lelkiismeretesen és jutányosan készítek. Kész betoncsöveket eladásra tartok 10 és 15-ös 20-as 30-as belméretekben. A nagyérdemű közönséget értesitem, hogy levélbeni fel-szólításra ugy vidéken, mint helyben készséggel megjelenek. Becses pártfogásukat kérve,

kiváló tisztelettel.

259

BODÓ SÁNDOR cementező-mester

Nagyváradon, Vitéz-u. 18. sz.

FOGAK

3 koronától feljebb; csapfog 5 korona és 8 korona,

aránylag 16, 18, és 20 korona. Vállal minden e szak-

mába vágó munkát olcsó árban és jótállással

FOGMŰTEREM Nagyvárad, Rákóczi-ut 22.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 5 kor. 60 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű izzólámpa különlegességek, fénypésszámpák, ugyancsak 5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillár-raktárunkat

megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

12 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban.

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Vizsgai jutalom könyvek

a legnagyobb választékban kapható

SEBŐ IMRE

könyv és papir kereskedésében

Nagyváradon, Rákóczi-út.